

KOMLÓSSY ALBERT (Szatmárnémeti [ma Románia], 1917. augusztus 23. – Kaposvár, 1996. január 26.) ábrázoló geometria és matematika szakos középiskolai tanár

Apja, Komlóssy Károly (1882–1946) gyógyszerész, anyja Bodnár Anna (1892–1975). Húga, Mária 1922-ben született.

Az új trianoni határ miatt hétéves korától debreceni, majd kispesti nagynénjeinél nevelkedett, 17 évesen pedig Margit nagynénje formailag is örökbe fogadta, hogy magyar állampolgársága révén a romániai katonai behívást elkerülhesse.

Műegyetemi tanulmányait katonai behívója szakította meg. Egy tüzér szertiszti tanfolyam elvégzése után hivatásos állományba került, 1941-ben hadapródból tartalékos zászlóssá léptették elő. Még ebben az évben megnősült, Máthé Ilona tanítónővel kötött házasságot. Két gyermekük született: György (1942) villamosmérnök lett, Zoltán (1945) vegyészmérnök.

Később frontszolgálatra vonult be. 1944-ben visszamenőleges ranggal hadnaggyá nevezték ki. 1945-ben alakulatát Németországba vezényelték, ahová családját is magával menekítette. Amerikai hadifogságba esett, majd 1947 tavaszán a hazatérés mellett döntött. Otthon kifosztott lakása, „politikailag megbízhatatlan” minősítés, béli tázás várta. Vasúti segédmunkásként dolgozott a Szolnok melletti Újszászon. Ezt követően a **szolnoki gimnáziumban** (amely 1922 óta **Verseygy Ferencnek**, a város szülöttének, a nyelvújító költőnek nevét viselte, majd az iskola nevét 1952-ben Nikosz Beloianiszra változtatták, de 1955-ben ismételten visszakapta nevét) tanárhiány miatt matematikatanárként alkalmazták. Az Eötvös Loránd Tudományegyetem levelező tagozatán matematika–ábrázoló geometria szakos középiskolai tanár szakképesítést szerzett, 1963-ig tanított a gimnáziumban.

Az 1960-ban érettségizők közül néhányan így emlékeznek tanárukra:

„Komlóssy tanár úrral a kapcsolatunk az 1956–1957-es tanévben kezdődött, és egészen az érettségi bizonyítványunk kézbe vételéig tartott. Csendes, halk szavú, de határozott ember volt. Nem kivételezett senkivel, a jó és a gyengébb diákokkal egyformán foglalkozott, nem sértett meg soha senkit, nem dorongolta le csúnya szavakkal a tanulókat még akkor sem, ha valaki nem készült fel a tananyagból. Ha kellett, többször is elmagyarázott egy-egy tananyagrészt, ha ez sem segített, tanuló csoportokat szervezett, amelyben a gyengébbek segítséget kaptak. Nem kellett fegyelmeznie. Tudott dolog, hogy annál a tanárnál, aki le tudja kötni tanítványai figyelmét, aki tudását át akarja adni diákjainak, és a fejükbe akarja »verni« a tanított tantárgy ismeretét, és ezt meg is tudja velük értetni, nincs szükség fegyelmezésre. Ezt a fajta tudásátadást az értelmes diákok azzal honorálják, hogy figyelnek, és képességeiknek megfelelően elsajátítják azt, amit meg akarnak velük tanítani. Mi igyekeztünk, értelmes diákoknak mutattuk és tartottuk magunkat.

A tanár úr, ha ügyeletes volt, reggelente nem rohant váratlanul egy-egy osztályba azért, hogy a házi feladatot másoló tanulót elkapja, kaján vigyorral elvegye füzetét, és átadja azt az osztályfőnöknek.

Nagyszerű ember és jó TANÁR volt Komlóssy Albert, akire ennyi év távlatából is csak jó szívvel emlékezem. Bár élete során sok szenvedésen és megaláztatáson mehetett keresztül, erről soha nem beszélt, és nem is tett rá semmilyen célzást. Mi, akik gyerekként sok mindent átéltünk, jól tudtuk, mit jelentett az, ha valamelyik szülő béli tára került, vagy politikailag nem megbízhatónak minősítették. Ezt az egész család szenvedte.

1965-ben találkoztunk vele ismét, majd utoljára 1990-ben, mert 1995-ben betegsége miatt már nem tudott eljönni az érettségi találkozónkra. Az utolsó összejövetelünkön, az »osztályfőnöki« órán elmondta életének alakulását. Emlékét tisztelettel őrizzük.” (Fügedi László)

„Komlóssy tanár urat – már az iskola falait elhagyva – Berci bácsiként emlegettük. Ebben az elnevezésben benne volt szívünk minden melege és szeretete bizonyára azért, mert sokan (én feltétlen) szinte családtagként tekintettünk rá. Eddig minden tanárunkra – már akikről eddig írtam – találtam valami rá illő jelzőt. Ezek a jelzők sokszor hosszas töprengés után születtek, de Berci bá esetében egy szemvillanás alatt. Ő volt a CSUPASZÍV tanár, így csupa nagybetűvel. Annyira szerettük, hogy még halvány gondolata sem fordult meg a fejünkben, hogy valami gazemberséget kövessünk el a rovására. De nem is szolgált rá. Az óráit élmény volt végigülni.

Közös pályafutásunk előzménye az volt, hogy Verbai tanár úr igyekezett bevezetni minket az ábrázoló geometria rejtelmes világába. Nos, kéz a kézben el is indultunk mi ebbe a számunkra ismeretlen világba, de aztán úgy eltévedtünk, hogy nagyon gyenge eredményeket értünk csak el. Volt köztünk kicsit buta, meg nagyon buta, de egyformán hülyén álltunk a K1-es és K2-es képsíkok határán, és fogalmunk sem volt, hogy melyik segédvonal mentén jutunk el legalább az óra végéig. Ezt a tarthatatlan állapotot Hack Márton (arcképvázlata 2014-ben jelent meg – a szerk.) igazgató úr megszüntette, és Verbai tanár úrnak más osztályt adott. Ezek után robbant be az életünkbe Komlóssy tanár úr. Első kérdése volt: – Meddig jutottatok el? – Hát, rendszerint az óra végéig – válaszoltuk. Ezután néhány, a tantárgyat illető villámkérdés következett. Az erre adott válaszokból Berci bá’ azonnal kristálytiszán látta, hogy a mi koponyáinkban a legteljesebb sötétség uralkodik. Miután így megállapította, hogy felkészültségünk a legjobb esetben is a nullához közelít, elhatározta, hogy előlről kezd mindent.

Erőltetett menetben végigszáguldottunk az előző tanév anyagán. A negyedik osztály első félévének végére kialakult egy természetes szóródás. Voltak jelesek, közepesek és menthetetlenek. Ezt az állapotot azonban már lehetett osztályzatok formájában is kifejezésre juttatni. Hogy mi volt a titka? Nos, a válasz igen egyszerű: szeretettel, egyszerűen és közérthetően tanított, élvezetesen és szemléletesen magyarázott. Akinek még ez sem volt elég, annak újrakezdte. Nem emlékszem rá, hogy valaha is felemelte volna a hangját, vagy valakinek is mondta volna: »Hülye vagy fiam. Ül le!«

Fegyelmezésünkre, amennyiben kivételesen szükség volt, bőven elegendő volt, ha roszszállóan ránk nézett. Nagyon tiszteltük benne, hogy – néhány tanárunkkal ellentétben – nem volt nála »skatulyarendszer«. Így adódhatott elő, hogy egy órán két ötöst és két egyest is kaptam. Az ötösöket a jó feleleteimért, a két egyest pedig azért, mert ezen elbízva magam a padtársammal kezdtem el valami vonalzon civakodni, és csak arra rezzentem fel, hogy a nevemet hallom. Álltam, mint az a bizonyos számár a hegyen, amikor elhangzott a fel szólítás: »Folytassa Lőrincz Pista!« – és kezembe nyomta a krétát.

A tanárváltás következtében az a furcsa helyzet állt elő, hogy Berci bá’ velünk együtt a fiát is tanította. Erre szokták manapság mondani: cikis helyzet. Nos, ezt a dilemmát Gyuri fia oldotta meg. Olyan szinten tudott, hogy senki sem vonta kétségbe az atyai jelesek jogosultságát. A gyanú halvány árnyéka sem merült fel bennünk, hogy bunda lenne a dologban. Ha valaki, valamit nem értett, nem kellett Berci bára várnia, Gyuri mindig és mindenkinek készségesen elmagyarázott mindent.

Nem csak ábrázoló geometriát tanított nekünk Komlóssy tanár úr. Olykor-olykor Rédl tanár urat is helyettesítette, aki a matematikát lett volna hivatott tanítani. Be kell férfiasan vallanom, hogy Rédl tanár úr sajátos tanítási stílusából eredően én a matematikának még a pusztá gondolatától is három napos hidegrázást kaptam. Komlóssy tanár úr ezúttal sem tudta megtagadni önmagát. Túlzás nélkül állíthatom, hogy legkedvesebb iskolai élményeim közé tartoztak matematikaórái. A szó leghétköznapibb értelmében szájatátva hallgattam előadásait. Ő tárta fel előttem a matematika hihetetlen logikáját és szigorú törvényeit. Mindezt olyan érdekesítően, hogy nem lehetett nem odafigyelni. Amit egyszer elmagyarázott, azt otthon nem kellett tanulni. Neki köszönhetem, hogy az érettségit, magamat messze túlszárnyalva, közepesre abszolvtam. Soha egy percig nem titkoltam, hogy e hihetetlen teljesítmény annak volt az eredménye, hogy olyan tételt húztam, amelyet az ő óráján tanultam. Drága Berci bácsi! Isten áldása legyen emlékedben s haló poraidon!” (Lőrincz István)

„Másodikosok voltunk, amikor átvette az osztályt matematikából. Az első órán, amikor bejött, lerakta az osztálynaplót és a magával hozott könyvet úgy, hogy azok bal alsó sarka egymáshoz és az asztal bal alsó sarkához pontosan illeszkedett. Ha nem is feszes vigyázzállásban, de egyenes tartással állt meg az osztály előtt és várt. Megvárta, amíg megszűnt a mozgolódás, és mi is fegyelmezetten álltunk. A hetes jelentett: »tanár úrnak tisztelettel jelentem...«. A jelentés után megvárta, amíg a hetes a helyére ér, »rendesen« megáll, ekkor diszkrét fejhajtással (talán kissé előrehajolva) üdvözölte az osztályt.

Az első órán közölte, hogy a »tisztelettel jelentem« helyett elég lesz a »tanár úrnak jelentem«. Régen az alázattal jelentem volt divatban, de ő alázatot nem kért, a tiszteletet pedig nem szavakkal kell kifejezni. Aztán leült, és azt kérte: mindenki vegyen elő egy tiszta lapot, és írjuk fel, milyen kívánságaink vannak a matematikaórákkal kapcsolatban. Senkinek az írását nem ismeri még, a papírokat pedig az óra végén a kályhában elégetjük, azaz mindenki nyugodtan írhat azt, amit gondol. Megtettük. Sokféle kívánság volt. Elkezdte olvasni a kívánságokat, csoportosította és válaszolt.

»Ne legyen házi feladat!« – Egy példa lesz csak; a házi feladat csak arra való, hogy ismételjük át, amit az órán tanultunk, nem arra, hogy fárassza a diákokot.

»Szünetre ne legyen sok feladat!« – Szünetre egyáltalán nem lesz feladat. A szünet arra való, hogy pihenjen a diák, nem arra, hogy dolgozzon.

»Lehessen az iskolában is a házi feladatot megoldani!« – Lehet. Kikötés csak annyi: otthon tintával kell írni, az iskolában pedig csak ceruzával.

Aztán voltak kérdések is. »Lehet-e dolgozatíráskor valamilyen segédeszközt használni?« – Mindent. Akár az Országos Széchenyi Könyvtárat behozhatjátok. A feladat az, hogy meg kell oldani a példát, nem az, hogy hogyan. Csak az idő van megszabva, a módszer nem.

Aztán elmondta az ő feltételeit. Aki akármilyen módon, de hiba nélkül vissza tudja adni, ami az órán elhangzott, az kaphat kettést. A hármashoz az kell, hogy a fogalmazás is legyen értelmes. Négyes annak jár, aki a »matematika nyelvén« tudja elmondani. Aki ötöst szeretne, annak a Középiskolai Matematikai Lapok havi pontversenyében legalább kétszer az első tíz között kell lennie. Aztán közölte, hogy az érettségiben senki sem fog megbukni. Mielőtt a teljes megkönnyebbülés sóhajai elérték volna a mennyezetet, folytatta: »mert aki nem tudna matematikából leérettségizni, az már az osztályvizsgákon meg fog bukni.« A pótvizsgáról is elmondta, hogy a pótvizsgán átmenni nála nem lehet! »Aki annyira buta, hogy egy év alatt nem képes megtanulni az anyagot, az két hónap alatt biztosan nem tudja megtanulni. Aki pedig két hónap alatt meg tudja tanulni, de egy évig nem tanulta meg, az olyan hanyag, hogy nem érdemli meg, hogy átmenjen.« Lehet, hogy ezért csökkent az

osztály létszáma az érettségig?! Egy biztos: aki nem kitűnően érettségizett, hanem csak jeles rendű lett, annak matematikából volt négyese.

A tanár úr fegyelmezett volt, és fegyelmet követelt, de nemcsak magától és tőlünk követelte meg, hanem elvárta másoktól is. Az órákról soha nem késett egyetlen percet sem. Amikor befejezte a mondatot, és letette a krétát, néhány másodperc múlva megszólalt a csengő. Pedig soha nem nézett az órájára. Bámulatos időérzéke volt.

A tanár úr észrevette, hogy matematikatudásunk első osztályban lerakott alapjai nem elég stabilak. Egyezséget ajánlott: kezdjük ott, ahol első osztályban kezdeni kell. Nekünk fél év alatt az elsős tananyag végére kell érni, a második félévben így utolérhetjük a tanrendi anyagot. Ha győzzük a tempót, harmadikban és a negyedik első félévében végére érhetünk a teljes anyagnak. Az utolsó félévben együtt kidolgozzuk az összes érettségi tételt, és mindenki minden tételből felel. Vállaltuk. Így történt. Még arra is volt idő, hogy aki valamelyik tételből az órákon »nem ment át«, újra felelhessen (akár harmadszor is). Mindenki átment az érettségin. Betartotta az ígéretét.

Egyik alkalommal túl nehéz volt a házi feladat. Az osztály nagyobbik része korábban érkezett, és úgy fél nyolc tájban a matematika házi feladatot kezdte írni. Iskolaügyeletes akkor Kovács Ferenc igazgatóhelyettes úr volt. Háromnegyed nyolc körül benézett az osztályba, és azt látta, hogy sokan házi feladatot írnak. Gyorsan összeszedte a házi feladatot írók füzetzeit, majd elviharzott. Kb. 5 perc (vagy alig több) telhetett el, amikor az igazgatóhelyettes úr megjelent az osztályban, az összegyűjtött füzeteket letette a hozzá legközelebb eső padra, és ekként szól: – A hetes gyorsan ossza ki!

A matematikaóránk az első vagy második óra volt aznap. Komlóssy tanár úr bejött, és a szokásos üdvözlések után első mondatai ezek voltak: „Remélem időben visszakapta mindenki a füzetet, és volt idő a házi feladatot még 8 óra előtt megírni. Úgy láttam azonban, sokan írták; ebből úgy tűnik nekem, nehéz volt a feladat. Oldjuk meg együtt!” (Megjegyezte még, hogy átfutotta a füzeteket, és – »mindenki becsületére legyen mondva« – mindenki ceruzával írt.) És az aznapi matematika óra első 15 perce a házi feladat megoldásával telt.” (Dr. Bajnóczky István)

1963-ban **Kazincbarcikára** költözött, ahol a helyi **felsőfokú technikum**, később **műszaki főiskola** matematika tanszékének vezetője volt.

55 évesen a gyermekkorban szerzett légúti megbetegedések következtében rokkantnyugdíjba vonult. Később Dunaújvárosban, majd Kaposváron élt, ott is halt meg.

Az 1980-as években intenzív munkával kutatta a Komlóssy család történetét. Az ekkor készült „A Komlóssyak” című kéziratos könyvét az Országos Széchenyi Könyvtár Kézirattárában 121/87 naplószámon helyezték el. A könyv mottója: „Aki látja a tegnapot, az tudja, hogy a mát a holnap fogja követni. Csak aki tudja, hogy a mát őseinek köszönheti, az érti, hogy holnap a gyermekeinek ma lesz, és ez az ő jövője.”

Forrás:

- *In memoriam, EMLÉKEINK, A Szolnoki Verseggy Ferenc Gimnáziumban 1960-ban érettségizettek emlékei néhai tanáraikról.* Szolnok, 2011. március

Volt tanítványa,
DR. BARANYÓ GYÖRGY
Csobánka